

București, 24 noiembrie 2021

Către: **CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A ROMÂNIEI**

**Domnului Valer DORNEANU,
PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE**

Domnule Președinte,

În conformitate cu prevederile **art. 146 lit. I) din Constituția României**, republicată, precum și ale **art. 27 alin. (1) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale**, republicată, formulăm prezenta

SESIZARE DE NECONSTITUȚIONALITATE

cu privire la dispozițiile **Hotărârii Senatului nr. 131 privind revocarea din funcția de președinte al Senatului a doamnei senator Anca Dana Dragu**, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1116 din 23 noiembrie 2021,

pe care le considerăm **neconforme cu o serie de articole din Constituția României**, solicitând respectuos instanței de contencios constituțional **constatarea neconstituționalității** acestora pentru motivele expuse în continuare.

CUPRINS

- I. SITUAȚIA DE FAPT**
- II. OBIECTUL SESIZĂRII**
- III. MOTIVE DE NECONSTITUȚIONALITATE**
- IV. DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE RELEVANTE ÎN CAUZĂ**
- V. CONCLUZII**

I. SITUAȚIA DE FAPT

În data de 23 noiembrie 2021, Biroul Permanent al Senatului a luat în dezbateră și a decis punerea pe ordinea de zi a plenului Senatului, în aceeași zi, a unei propuneri de revocare a doamnei senator Anca Dana Dragu din funcția de Președinte al Senatului, semnată de domnii senatori Lucian Romașcanu, liderul grupului PSD, Daniel Fenechiu, liderul grupului PNL și Lorand Turos, liderul grupului UDMR. La aceeași dată, plenul Senatului s-a pronunțat prin vot asupra propunerii de revocare, aceasta fiind aprobată cu 82 de voturi pentru, 24 de voturi împotriva și 9 abțineri. Propunerea de revocare s-a întemeiat pe art. 64 alin. (2) și (5) din Constituția României și pe art. 22 din Regulamentul Senatului, fiind invocate totodată deciziile nr. 601/2005, 1630/2011, 1631/2011 și 805/2012 ale Curții Constituționale. Hotărârea Senatului care face obiectul prezentei sesizări a invocat drept temei legal art. 64 alin. (2) și art. 67 din Constituția României, precum și dispoziții nespecificate ale Regulamentului Senatului.

Hotărârea Senatului care face obiectul prezentei sesizări a fost publicată în Monitorul Oficial nr. 1116, la data de 23 noiembrie 2021, sub denumirea „*Hotărâre pentru revocarea din funcția de președinte al Senatului a doamnei senator Anca Dana Dragu*“.

Hotărârea în cauză vizează revocarea din funcția de președinte al Senatului a doamnei senator Anca Dana Dragu.

II. OBIECTUL SESIZĂRII;

Obiectul sesizării îl constituie dispozițiile Hotărârii Senatului nr. 131 privind revocarea din funcția de președinte al Senatului a doamnei senator Anca Dana Dragu,, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1116 din 23 noiembrie 2021, care au următorul cuprins:

„În temeiul dispozițiilor art.64 alin.(2) și ale art. 67 din Constituția României, republicată, precum și ale Regulamentului Senatului, aprobat prin Hotărârea Senatului nr.28/2005, cu modificările ulterioare, Senatul adoptă prezenta hotărâre:

Articol unic.- Doamna senator Anca Dana Dragu – Grupul parlamentar al Uniunii Salvați România – se revocă din funcția de președinte al Senatului.

Această hotărâre a fost adoptată de Senat în ședința din 23 noiembrie 2021

III. MOTIVE DE NECONSTITUȚIONALITATE;

III.1. Încălcarea art. 64 alin. (2) din Constituție – Președinții Camerelor sunt aleși pe durata mandatului Camerelor

Norma constituțională (art. 64) face o distincție clară între calitatea de Președinte al unei camere a Parlamentului și calitatea de membru în Biroul Permanent. Această distincție iese în evidență cu putere din faptul că Președintele unei Camere a Parlamentului este ales pe perioada întregului mandat al Camerei respective, anume 4 ani, în timp ce membrii Biroului Permanent sunt aleși la începutul fiecărei sesiuni.

În privința calității de membru în Biroul Permanent al Președintelui Senatului, această calitate este una subsidiară celei de Președinte a Senatului. În aceste condiții, reglementarea care indică posibilitatea revocării membrilor biroului permanent îi are în

vedere pe acei membri care sunt numiți în această funcție. Textul constituțional nu îi poate viza pe cei doi președinți ai camerelor Parlamentului întrucât ei nu au calitatea de membru în Biroul Permanent în mod direct, ci calitatea de Președinte de Cameră le conferă, de drept, și calitatea de membru și președinte al Biroului Permanent.

Prin urmare, orice aplicare a normelor constituționale ce vizează revocarea membrilor Birourilor Permanente, prin analogie, și pentru revocarea președintelui Senatului, este una contrară literei și spiritului Constituției. Plecând de la această concluzie, urmează să evidențiem elemente relevante ale jurisprudenței Curții Constituționale în ceea ce privește interpretarea și aplicarea art. 64 alin. (2) din Constituție. În acest sens, sunt elocvente concluziile Deciziei CCR nr. 467/2016 care sintetizează practic jurisprudența relevantă a Curții, oferind concluzii direct aplicabile în prezenta speță:

*„50. Având în vedere cele anterior expuse, dacă din deciziile Curții Constituționale nr. 62 din 1 februarie 2005 și nr. 601 și nr. 602 din 14 noiembrie 2005, se desprinde ideea că **încetarea mandatului președintelui Camerei Deputaților nu poate fi realizată înainte de expirarea acestuia decât prin revocare**, odată cu pronunțarea Deciziei nr. 1.630 din 20 decembrie 2011, Curtea a admis ca motiv de încetare, distinct de revocare a mandatului, **"încetarea de drept", motivată, în speță, de retragerea sprijinului politic** a acestuia. Prin Decizia nr. 1.631 din 20 decembrie 2011, așadar, pronunțată în aceeași zi, Curtea a considerat că **revocarea exprimă numai o sancțiune juridică**, pe când retragerea sprijinului politic este o sancțiune, implicit, politică. Așadar, dacă în deciziile nr. 601 și nr. 602 din 14 noiembrie 2005 revocarea se dispunea atât pentru motive juridice, cât și politice, prin deciziile nr. 1.630 și 1.631 din 20 decembrie 2011, revocarea se dispune numai pentru motive juridice, iar pentru motive politice are loc **"încetarea de drept"** a mandatului, fără a fi exprimat vreun vot decizional al plenului în acest sens. În consecință, Curtea este chemată să răspundă în esență la problema dacă art. 64 alin. (2) teza a patra din Constituție reglementează instituția revocării drept unica modalitate de încetare a mandatului de membru al Biroului permanent înainte de expirarea acestuia.*

*51. Curtea reține, cu privire la aspectele enunțate, că **instituția revocării cuprinsă în art. 64 alin. (2) teza a patra din Constituție este aplicabilă numai în ipoteza în care cererea astfel formulată are la bază o motivație de ordin juridic, ea fiind, prin excelență, o sancțiune juridică** în privința încălcării Constituției, a legilor sau regulamentelor parlamentare, în timp ce încetarea de drept - chiar nereglementată expres prin textul Constituției - are o componentă politică și este o chestiune de la sine înțeleasă, rezultată din chiar principiul configurației politice”*

Se impune cu claritate concluzia că instanța de contencios constituțional a stabilit fără echivoc faptul că prevederile art. 64 alin. (2) din Constituție nu pot fi interpretate în sensul că revocarea Președintelui unei Camere ține doar de existența unei majorități parlamentare, conjuncturale sau nu. Dimpotrivă, Curtea statuează că revocarea reprezintă o sancțiune de ordin juridic ce trebuie afirmată și dovedită.

În condițiile în care propunerea de revocare formulată de grupurile parlamentare PNL, PSD și UDMR este întemeiată exclusiv pe argumentul existenței unei noi majorități, fără a fi indicat niciun motiv de încălcare a regulamentului sau a Constituției, **Hotărârea Senatului nr. 131 din 23 noiembrie 2021 este neconstituțională, fiind încălcate prevederile art. 64 alin. (2) din Constituție, prin raportare la concluziile deciziei CCR nr. 467/2016 pct. 50-51, citate anterior.**

III.2. Încălcarea art. 1 alin. (5) din Constituție - principiul supremației legii și a Constituției

Principiul supremației Constituției și principiul legalității sunt de esența cerințelor statului de drept, în sensul prevederilor constituționale ale art. 16 alin. (2), conform cărora „Nimeni nu este mai presus de lege” (Decizia Curții Constituționale nr. 442/2014). Prin urmare, alin. (5) al art. 1 servește ca temei juridic atât pentru impunerea supremației Constituției în sens strict, cât și a principiului legalității în sens larg. În mod evident, principiul supremației legii este un principiu direct și mai cu seamă impus Parlamentului și hotărârilor adoptate de Parlament.

Astfel, pentru ca o hotărâre a Parlamentului să fie compatibilă cu principiul preeminenței dreptului, aceasta trebuie la rândul ei să se exprime în limitele trasate de Constituție și de Regulamentele Camerelor. Atunci când Senatul hotărăște în privința revocării Președintelui său, dreptul pozitiv trebuie să conțină prevederi Constituționale sau legale pe care o astfel de hotărâre să se grefeze.

Constituția impune ca legile, deci, implicit, și hotărârile adoptate de Senat, să respecte cerințele **de accesibilitate, claritate** (normele trebuie să aibă o redactare fluentă și inteligibilă, fără dificultăți sintactice și pasaje obscure sau echivoce, într-un limbaj și stil juridic specific normativ, concis, sobru, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale și de ortografie), **precizie și previzibilitate** (*lex certa*, norma trebuie să fie redactată clar și precis, astfel încât să permită oricărei persoane să își corecteze conduita și să fie capabilă să prevadă, într-o măsură rezonabilă, consecințele care pot apărea dintr-un act determinat) (Decizia Curții Constituționale nr. 51/2016).

În cazul de față, nici nu putem discuta despre calitățile de accesibilitate, claritate, precizie sau previzibilitate normativă a Hotărârii Senatului de revocare a Președintelui acestei Camere, dat fiind că nu poate fi identificată o normă constituțională, legală sau regulamentară care să reglementeze o asemenea procedură de revocare a Președintelui Senatului.

Mai mult, este important de subliniat faptul că Legea fundamentală a impus Parlamentului ca modul de organizare și funcționare a Camerelor să se realizeze prin adoptarea unor regulamente proprii [art. 64 alin. (1) din Constituție]. Deși Constituția nu prevede posibilitatea revocării Președintelui unei camere, *ad absurdum*, am putea considera că singurul sediu al materiei revocării Președintelui unei Camere ar putea fi regulamentul. Or, după cum se poate lesne observa, Regulamentul Senatului nu conține nicio prevedere **în vigoare** care să reglementeze o procedură de revocare a Președintelui Senatului.

Prin urmare, din moment ce însăși Constituția impune existența unui set de reguli privind organizarea și funcționarea Camerelor și întrucât Regulamentul Senatului nu conține norme privitoare la o eventuală revocare a Președintelui, suntem în fața unei evidente încălcări a art. 1 alin. (5) din Constituție.

În aceste condiții, considerăm că Hotărârea Senatului nr. 131 din 23 noiembrie 2021, prin care a fost revocat Președintele Senatului, doamna Anca Dana Dragu, este neconstituțională, fiind încălcate prevederile art. 1 alin. (5) din Legea fundamentală care reglementează principiul supremației Constituției și a legilor.

III.3. Încălcarea principiului constituțional al configurației politice a Camerelor Parlamentului;

Înlocuirea președintelui Senatului prin revocarea doamnei senator Anca Dana Dragu (membră a grupului parlamentar USR), este contrară principiului consacrat de **art. 64 alin. (5)**, prin raportare la **art. 2, art. 36 și art. 37** din Constituția României, republicată, realizându-se urmare a dinamicii conjuncturale a compunerii și recompunerii forțelor politice în Parlament de după constituirea Senatului, pe durata mandatului său, **încălcându-se astfel principiul constituțional al configurației politice** a fiecărei Camere a Parlamentului.

În esență, prin **principiul configurației politice a camerelor parlamentului** se înțelege **compunerea acestora rezultată din alegeri, pe baza proporției pe care grupurile parlamentare o dețin în totalul membrilor Camerei respective.**

În virtutea **configurației politice** izvorâte din voința corpului electoral **se desemnează atât președintele Senatului, cât și președintele Camerei Deputaților.** Sintagma utilizată de art. 64 din Constituție, și anume „*configurația politică a fiecărei Camere*“, **vizează numai ipoteza pe care o are în vedere art. 63 alin. (3), adică a convocării Parlamentului nou ales de către Președintele României în cel mult 20 de zile de la alegeri, iar nu și situațiile ce s-ar crea în timpul legislaturii prin desfacerea unor alianțe politice și constituirea altora.**

Prin Decizia nr. 601/2005, Curtea Constituțională a României a reținut că: „*dispozițiile art. 30 alin. (2) din Regulamentul Senatului, în conformitate cu care revocarea din funcția de președinte al Senatului poate fi propusă și de jumătate plus unu din numărul total al senatorilor, sunt neconstituționale pentru că, în pofida prevederilor art. 64 alin. (5) din Constituție care instituie criteriul configurației politice la alcătuirea Biroului permanent, cu consecința aplicării aceluiași criteriu la revocarea membrilor acestui organ, s-a condiționat revocarea de criteriul majorității, în înțelesul cantitativ, de majoritate a senatorilor îndrituită să facă propunerea de revocare. Instituirea unui asemenea criteriu, care exclude configurația politică a Parlamentului, stabilită prin voința cetățenilor cu ocazia alegerilor pentru organul reprezentativ suprem și îi substituie o majoritate conjuncturală, rezultată din dinamica compunerii și recompunerii forțelor politice în Parlament în funcție de factori neavuți în vedere de electorat, încalcă litera și spiritul Constituției și deschide calea instabilității activității parlamentare.*“ (pct. 2.3 din Decizia CCR nr. 601/2005).

Curtea Constituțională a României, prin această decizie, recunoaște existența posibilității de revocare a Președintelui Senatului, atât pentru pierderea sprijinului politic, când cererea poate fi făcută exclusiv de grupul parlamentar din care acesta provine, cât și pentru încălcări ale ordinii de drept, când cererea nu trebuie obligatoriu să provină de la grupul parlamentar care l-a propus. În acest sens, „*votul acordat președintelui unei Camere este un vot politic care nu poate fi anulat decât în cazul în care grupul care l-a propus cere revocarea politică a acestuia sau, în cazul unei revocări ca sancțiune, când acest grup sau o altă componentă a Camerei solicită înlocuirea din funcție a președintelui pentru săvârșirea unor fapte care atrag răspunderea sa juridică*“ (Decizia CCR nr. 601/2005).

Cu toate acestea, în ambele situații expuse mai sus, revocarea președintelui Senatului nu poate conduce la pierderea, de către grupul parlamentar din care acesta provine, funcției de președinte, funcție dobândită în virtutea rezultatelor obținute în alegeri, precum și în temeiul principiului configurației politice, principiu de rang constituțional.

În acest sens, această înlocuire se poate face numai cu o persoană din același grup parlamentar, care nu-și poate pierde dreptul la funcția de președinte, dobândit în virtutea rezultatelor obținute în alegeri, respectându-se principiul configurației politice.

Mai mult, Curtea Constituțională reține că „statutul președintelui Senatului, distinct de statutul celorlalți membri ai Biroului permanent, implică un plus de exigență în reglementarea revocării acestuia înainte de expirarea mandatului“. Curtea precizează, în acest sens, că orice reglementare care ar face posibilă revocarea președintelui Senatului ori de câte ori s-ar realiza majoritatea de voturi suficientă adoptării unei asemenea măsuri, ar fi de natură să creeze o instabilitate instituțională perpetuă, contrară voinței electoratului care a definit configurația politică a Camerelor Parlamentului pentru întregul ciclu electoral și interesele cetățenilor pe care Parlamentul îi reprezintă.

Curtea a invocat în acest sens propria jurisprudență, respectiv Decizia CCR nr. 46/1994 și Decizia CCR nr. 62/2005, care, în esență, rețin că **cererea de revocare a unui membru al Biroului Permanent, deci inclusiv a președintelui se poate face doar de către grupul parlamentar al cărui reprezentat este respectivul membru al Biroului Permanent.**

În jurisprudența Curții Constituționale s-a statuat că soluțiile din Regulamentul Camerelor, de revocare a președintelui, ca de altfel a oricărui membru, la inițiativa diverselor grupuri parlamentare, sunt **neconstituționale**. Astfel, prin Decizia CCR nr. 46/1994 privind constituționalitatea Regulamentului Senatului, Curtea Constituțională a României a statuat că *"posibilitatea oricărui grup parlamentar de a face această cerere și nu doar a celui al cărui reprezentant este membrul, este contrară dispozițiilor art. 61 alin. (5) din Constituție (devenit art. 64 alin. (5) din Constituția republicată, ca urmare a revizuirii), conform căruia Biroul permanent se alcătuiește potrivit configurației politice a Senatului, întrucât revocarea reprezintă o modalitate simetrică cu desemnarea membrului pentru a fi ales în Biroul permanent. Deci, atât desemnarea, cât și revocarea sunt supuse imperativelor art. 61 alin. (5) din Constituție (devenit art. 64 alin. (5) din Constituția republicată, ca urmare a revizuirii)"*.

Potrivit Deciziei CCR nr. 46/1994 *"potrivit art. 22 din Regulament, cererea pentru revocarea unui membru al Biroului permanent poate fi făcută de un grup parlamentar."* **Posibilitatea oricărui grup parlamentar de a face această cerere și nu doar a celui al cărui reprezentant este membrul, este contrară art. 61 alin. (5) din Constituție**, conform căruia Biroul permanent se alcătuiește potrivit configurației politice a Senatului, **întrucât revocarea reprezintă o modalitate simetrică cu desemnarea membrului pentru a fi ales în Biroul permanent**. Deci, atât desemnarea cât și revocarea sunt supuse imperativelor art. 61 alin. (5) din Constituție.

III.4. La acest moment nu sunt în vigoare prevederi legale privind revocarea Președintelui Senatului și procedura de urmat (în Hotărârile atacate, nu există niciun temei regulamentar de revocare);

Prin Decizia CCR nr. 601/2005, dispozițiile art. 30 alin. (1) și alin. (2) (actualul art. 29 alin (1) și alin (2) din Regulamentul Senatului) – prevederi care reglementau revocarea - **au fost declarate neconstituționale. Senatul României nu a pus nici până la acest moment aceste dispoziții în acord cu Decizia CCR**, astfel ca **aceste dispoziții și-au încetat efectele juridice**, conform art. 147 din Constituția României.

De asemenea, prevederile art. 29, alin (3) și alin. (4) din Regulamentul Senatului privind procedura de revocare, fiind norme juridice de trimitere, au rămas fără obiect, deoarece dispozițiile art. 29 alin (1) și (2) nu mai sunt la acest moment în vigoare.

Art. 147 din Constituția României, intitulat „*Deciziile Curții Constituționale*“, reglementează efectele deciziilor instanței constituționale prin care dispoziții din legi și ordonanțe în vigoare, precum și cele din regulamente sunt constatate ca fiind neconstituționale, astfel: pe durata unui termen de 45 de zile de la publicarea deciziei, acele dispoziții sunt suspendate de drept; dacă, în acest interval, Parlamentul, sau, după caz, Guvernul nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției, respectivele norme juridice își încetează efectele juridice, ca urmare, termenul de suspendare a efectelor normelor respective s-a împlinit la data de 1 ianuarie 2006, după care au operat prevederile art. 147 alin. (1) din Constituție.

Reglementând efectele juridice ale deciziilor Curții Constituționale, textul Legii fundamentale consacră obligația autorității legiuitoare sau a Guvernului, după caz, de a interveni pe cale legislativă pentru a corecta prevederile neconstituționale, în sensul de a le pune de acord cu normele Constituției. Se dă astfel eficiență dispozițiilor art. 147 alin. (4) din Legea fundamentală, potrivit căroră deciziile Curții Constituționale sunt general obligatorii.

Față de această situație, în prezent, Regulamentul Senatului nu cuprinde niciun text în vigoare care să reglementeze instituția revocării președintelui Senatului sub aspectul condițiilor, motivelor și procedurii specifice. Or, revocarea ar trebui să aibă la baza o listă exhaustivă de condiții clare și rezonabile, definite de lege, condiții care să aibă la bază criteriile esențiale care trebuie interpretate restrictiv.

Subliniem faptul că, atât propunerea de revocare a Președintelui Senatului, cât și Hotărârea nr. 131 a Senatului din 23 noiembrie 2021 nu invocă norme regulamentare concrete și relevante în susținerea demersului de revocare.

Prin comparație, art. 26 din Regulamentul Camerei Deputaților, care reglementează procedura revocării președintelui acestei Camere, prevede următoarele, „*Președintele Camerei Deputaților poate fi revocat înainte de expirarea mandatului, cu votul majorității deputaților prezenți, cu asigurarea cvorumului legal. Votul este secret și se exprimă prin bile. Propunerea de revocare se face în scris de către liderul grupului parlamentar care l-a propus și căruia îi aparține funcția de președinte al Camerei Deputaților.*“

Astfel, **trebuie avută în vedere necesitatea existenței unei simetrii juridice** în ceea ce privește reglementarea într-o modalitate similară a aceleiași instituții juridice, cea a revocării președintelui unei Camere a Parlamentului României. Având în vedere că, la baza

acestei instituții stau atât dispoziții constituționale, cât și principiile statuate de CCR în deciziile sus-menționate, este evident că nu pot exista reglementări de rang inferior care să fie în opoziție una cu cealaltă. În fapt, aplicarea dispozițiilor constituționale nu poate conduce la reglementarea aceleiași instituții, cea a revocării președintelui unei camere, într-o modalitate diferită de la o Cameră a Parlamentului la alta.

III.5. Prin Decizia nr. 601/2005 se recunoaște o posibilitate de revocare a președintelui Camerei doar în cazul unor încălcări grave ale ordinii de drept.

În această situație, observăm că hotărârea atacată nu prezintă nicio acuzație privind încălcarea unei norme/unor norme din Regulamentele Parlamentului, astfel încât nu poate fi cazul unor **încălcări grave sau repetate ale ordinii de drept**.

În acest sens, Curtea Constituțională a României a statuat că, *„desigur situațiile în care poate interveni revocarea trebuie individualizate cu precizie la nivelul legii, iar procedura care urmează să fie respectată în această situație trebuie, de asemenea, stabilită prin norme lipsite de orice echivoc, astfel încât să fie evitat riscul unei revocări arbitrării”* (Decizia nr. 455/2021, privind revocarea Avocatului Poporului).

Având în vedere necesitatea existenței unor încălcări grave sau repetate pentru motivarea unei decizii de revocare, revocarea fără respectarea acestor condiții încalcă art. 24 din Constituție, dreptul la apărare fiind încălcat în cazul în care decizia de revocare se ia într-un arbitrar și aleatoriu, doar în virtutea realizării unei majorități matematice a voturilor, suficientă adoptării unei asemenea decizii.

De altfel, chiar în situația în care principiul deciziei majoritare ar sta drept temelie al alegerii unui nou președinte al Senatului, nu este acoperită neconstituționalitatea cu privire la art. 24 din Constituția României, fiind încălcat dreptul la apărare al președintelui Senatului prin revocarea arbitrară a acestuia.

III.6. Mandatul și durata mandatului președintelui Senatului au natură constituțională – modificarea de către Parlament a naturii mandatului reprezintă o încălcare a art. 2 din Constituție care interzice ca un grup de persoane să exercite suveranitatea națională în nume propriu.

Natura constituțională a mandatului și a duratei acestuia reiese cu evidență din prevederile art. 64 alin. (2), coroborate cu art. 63 alin. (1) din Constituție. Vorbim despre un mandat de 4 ani care, potrivit Constituției și argumentelor arătate la pct. III. 1. nu poate fi revocat.

Normele constituționale mai sus amintite sunt o expresie a suveranității poporului român care, prin referendumurile de aprobare a Constituției, a hotărât că Președintele Senatului este ales pentru un mandat de 4 ani.

Prin hotărârea ce face obiectul prezentei sesizări, Parlamentul a acționat în contra modului suveran în care a hotărât poporul. Încălcarea voinței poporului român prin revocarea Președintelui Senatului în contra prevederilor constituționale care nu permit o astfel de procedură, echivalează cu o încălcare a art. 2 alin. (2) din Constituție **„Nici un grup și nici o persoană nu pot exercita suveranitatea în nume propriu”**.

În același sens se exprimă și jurisprudența Curții Constituționale, care a reținut prin deciziile nr. 175/2014 și 58/2021 pct. 19: „*Curtea reține că nicio dispoziție constituțională nu împiedică legiuitorul să suprime durata unui mandat care nu este de rang constituțional, cum este în cazul de față, Comisia de Supraveghere a Sistemului de Pensii Private nefiind o instituție fundamentală a statului, prin urmare mandatul membrilor săi fiind unul de rang legal.*” Per a contrario, ceea ce spune Curtea este că **Parlamentul nu poate suprima durata unui mandat care este de rang constituțional.**

IV. DECIZII ALE CURȚII CONSTITUȚIONALE RELEVANTE ÎN CAUZĂ;

IV.1. Decizia CCR nr. 46/1994;

Prin Decizia CCR nr. 46/1994 privind constituționalitatea Regulamentului Senatului, Curtea Constituțională a României a statuat că "posibilitatea oricărui grup parlamentar de a face această cerere și nu doar a celui al cărui reprezentant este membrul, este contrară dispozițiilor art. 61 alin. (5) din Constituție (devenit art. 64 alin. (5) din Constituția republicată, ca urmare a revizurii), conform căruia Biroul permanent se alcătuieste potrivit configurației politice a Senatului, întrucât revocarea reprezintă o modalitate simetrică cu desemnarea membrului pentru a fi ales în Biroul permanent. Deci, atât desemnarea, cât și revocarea sunt supuse imperativelor art. 61 alin. (5) din Constituție (devenit art. 64 alin. (5) din Constituția republicată, ca urmare a revizurii)".

Potrivit Deciziei CCR nr. 46/1994: Potrivit art.22 din regulament, cererea pentru revocarea unui membru al Biroului permanent poate fi făcută de un grup parlamentar. Posibilitatea oricărui grup parlamentar de a face această cerere, și nu doar a celui al cărui reprezentant este membrul, este contrară art.61 alin.(5) din Constituție, conform căruia Biroul permanent se alcătuieste potrivit configurației politice a Senatului, întrucât revocarea reprezintă o modalitate simetrică cu desemnarea membrului pentru a fi ales în Biroul permanent. Deci, atât desemnarea cât și revocarea sunt supuse imperativelor art.61 alin.(5) din Constituție.

IV.2. Decizia CCR nr. 62/2005;

Potrivit Deciziei CCR nr. 62/2005: „*Analizând sesizarea de neconstituționalitate, Curtea reține că, potrivit art. 25 din Regulamentul Camerei Deputaților, cererea pentru revocarea unui membru al Biroului permanent poate fi făcută de grupul parlamentar care l-a propus sau de cel puțin o treime din numărul deputaților provenind din minimum trei grupuri parlamentare. Dispozițiile art. 25 din Regulamentul Camerei Deputaților reprezintă o modalitate inexactă de transpunere pe plan regulamentar a prevederilor constituționale ale art. 64 alin. (2) potrivit cărora membrii birourilor permanente pot fi revocați înainte de expirarea mandatului. Aceste dispoziții constituționale se cer a fi coroborate cu prevederile art. 64 alin. (5) din Constituție, care stabilesc că birourile permanente și comisiile parlamentare se alcătuiesc potrivit configurației politice a fiecărei Camere. Ca atare, nici revocarea unui membru al Biroului permanent nu poate afecta această configurație politică. Pentru aceste motive, propunerea de revocare, care poate duce la încetarea mandatului*

unui membru al Biroului permanent, nu poate aparține decât grupului care l-a propus. Curtea constată că posibilitatea recunoscută oricărui grup parlamentar de a face o astfel de cerere contravine imperativelor și exigențelor prevederilor constituționale ale art. 64 alin. (2) coroborate cu cele ale alin. (5) al aceluiași articol, care stabilesc că „birourile permanente și comisiile parlamentare se alcătuiesc potrivit configurației politice a fiecărei Camere“.

Potrivit Deciziei CCR nr. 602/2005, „de asemenea, Curtea Constituțională reține că, reglementarea revocării președintelui Camerei Deputaților, nu poate contraveni principiului configurației politice, care, potrivit art. 64 alin. (5) din Constituție, stă la baza alcătuirii Biroului permanent. Din textul constituțional menționat rezultă, fără echivoc, că prin configurația politică a fiecărei Camere se înțelege compunerea acesteia rezultată din alegeri, pe baza proporției pe care grupurile parlamentare o dețin în totalul membrilor Camerei respective. În virtutea configurației politice izvorâte din voința corpului electoral se desemnează și președintele Camerei Deputaților și al Senatului. Votul acordat președintelui unei Camere este un vot politic care nu poate fi anulat decât în cazul în care grupul care l-a propus cere revocarea politică a acestuia sau, în cazul unei revocări ca sancțiune, când acest grup sau o altă componentă a Camerei solicită înlocuirea din funcție a președintelui pentru săvârșirea unor fapte care atrag răspunderea sa juridică. Această înlocuire se poate face numai cu o persoană din același grup parlamentar, care nu-și poate pierde dreptul la funcția de președinte, dobândit în virtutea rezultatelor obținute în alegeri, respectându-se principiul configurației politice. În același sens, Curtea Constituțională reține că revocarea din funcție înainte de expirarea mandatului produce întotdeauna efecte numai asupra mandatului celui revocat, iar nu și asupra dreptului grupului parlamentar care a propus numirea lui, de a fi reprezentat în Biroul permanent și, în consecință, de a propune alegerea unui alt deputat în locul devenit vacant. Neobservarea principiului menționat și instituirea posibilității alegerii unui nou președinte dintr-un alt grup parlamentar ar avea drept consecință ca sancțiunea aplicată președintelui Camerei Deputaților, revocat din funcție, să se extindă asupra grupului parlamentar care a propus alegerea lui. Or, Constituția nu permite aplicarea unei asemenea sancțiuni cu caracter colectiv.“

IV.3. Decizia CCR nr. 601/2005;

*Prin Decizia CCR nr. 601 din 14 noiembrie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.022 din 17 noiembrie 2005 și Decizia CCR nr. 602 din 14 noiembrie 2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1.027 din 18 noiembrie 2005, Curtea a statuat că „din aceste prevederi constituționale (art. 64) rezultă că președintele Senatului este membru al Biroului permanent al Senatului și că la alcătuirea Biroului permanent, adică la alegerea membrilor săi, inclusiv a președintelui Senatului, precum și la revocarea acestora înainte de expirarea mandatului se ține seama de **criteriul configurației politice a acestei Camere**. Din textele constituționale rezultă că președintele Senatului are un statut juridic distinct de statutul celorlalți membri ai Biroului permanent. Președintele Senatului este membru de drept al Biroului permanent al Senatului, ceea ce rezultă în mod limpede din textul Constituției, iar una dintre consecințe este alegerea lui înainte de constituirea Biroului permanent prin alegerea celorlalți membri. Spre deosebire*

de ceilalți membri ai Biroului permanent, care sunt aleși la începutul fiecărei sesiuni, președintele Senatului este ales la începutul legislaturii, **pe durata mandatului acestei Camere**. Președintele Senatului, în exercitarea funcției, este neutru din punct de vedere politic, întrucât nu reprezintă poziția politică și interesele unui partid politic, ci reprezintă **Senatul în integralitatea sa**”.

Pct. 2.3: „dispozițiile art. 30 alin. (2) din Regulamentul Senatului, în conformitate cu care revocarea din funcția de președinte al Senatului poate fi propusă și de jumătate plus unu din numărul total al senatorilor, **sunt neconstituționale pentru că, în pofida prevederilor art. 64 alin. (5) din Constituție care instituie criteriul configurației politice la alcătuirea Biroului permanent, cu consecința aplicării aceluiași criteriu la revocarea membrilor acestui organ, s-a condiționat revocarea de criteriul majorității, în înțelesul cantitativ, de majoritate a senatorilor îndrituită să facă propunerea de revocare. Instituirea unui asemenea criteriu, care exclude configurația politică a Parlamentului, stabilită prin voința cetățenilor cu ocazia alegerilor pentru organul reprezentativ suprem și îi substituie o majoritate conjuncturală, rezultată din dinamica compunerii și recompunerii forțelor politice în Parlament în funcție de factori neavuți în vedere de electorat, încalcă litera și spiritul Constituției și deschide calea instabilității activității parlamentare.**“

Dispozițiile Regulamentului Senatului (adoptat în anul 2005) declarate neconstituționale prin Decizia mai sus amintită:

Art. 30 alin. (1): „Revocarea din funcție a președintelui Senatului poate fi propusă la cererea a minimum o treime din numărul total al senatorilor, în cel puțin una dintre următoarele împrejurări:

a) încalcă prevederile Constituției;

b) încalcă grav sau în mod repetat prevederile Regulamentului Senatului ori ale Regulamentului ședințelor comune. (revocare ca **sanctiune juridică**)

(2) Revocarea din funcția de președinte al Senatului poate fi propusă și de jumătate plus unu din numărul total al senatorilor.“ (revocare **politică**)

Dispozițiile privind revocarea în forma anterioară modificărilor declarate neconstituționale prin Decizia nr. 601/2005:

Art. 29 (1): Membrii Biroului permanent pot fi revocați înainte de expirarea mandatului, la cererea grupului parlamentar pe care îl reprezintă, prin votul majorității senatorilor. Votul este secret și se exprimă prin bile.

(2) Cererea de revocare se supune aprobării Senatului după 3 zile de la înregistrare, dar nu mai târziu de 10 zile. (Regulamentul Senatului din 1993).

Motivul principal pentru care CCR a declarat neconstituționale dispozițiile art 30, alin. (1) și alin. (2) - actualul art. 29 alin. (1) și alin. (2) - este acela al încălcării de către acestea a principiului configurației politice, principiu de rang constituțional, ce reiese din dispozițiile art. 64 alin. (5) din Constituție. De asemenea, Curtea, raportat la dispozițiile declarate neconstituționale, a reținut și încălcarea principiului dreptului la apărare, în ceea ce privește motivul de revocare întemeiat pe săvârșirea de încălcări grave ale ordinii de drept.

IV.4. Decizia CCR nr. 455/2021.

În privința instituției revocării este relevantă și statuarea Curții Constituționale a României, conform căreia, *„desigur situațiile în care poate interveni revocarea trebuie individualizate cu precizie la nivelul legii, iar procedura care urmează să fie respectată în această situație trebuie, de asemenea, stabilită prin norme lipsite de orice echivoc, astfel încât să fie evitat riscul unei revocări arbitrării“* (Decizia nr. 455/2021, privind revocarea Avocatului Poporului).

În sprijinul necesității existenței unor motive și proceduri clare de revocare este de asemenea relevant următorul alineat (alin. 78) din Decizia CCR nr. 455/2021: *„În concluzie, Curtea reține că legea care reglementează revocarea, ca modalitate de încetare a unui mandat, trebuie să stabilească cu certitudine cazurile în care intervine această sancțiune, menționând expres ipotezele obiective, determinate sau determinabile, care pot declanșa procedura de revocare (de exemplu, incidența răspunderii penale sau a răspunderii disciplinare). De asemenea, legea trebuie să prevadă procedura în cadrul căreia se analizează cererea de revocare și după a cărei parcurgere organul competent poate dispune revocarea. Aceasta trebuie să prevadă titularul dreptului de a cere revocarea, organul competent să cerceteze faptele imputate și vinovăția persoanei a cărei revocare se cere sau garanțiile exercitării dreptului la apărarea a acesteia (încunoștințarea persoanei a cărei revocare se cere, audierea sa publică înainte de revocare, posibilitatea de a propune probe în apărarea sa, termenele procedurale etc.). Nu în ultimul rând, legea trebuie să reglementeze dreptul la recurs în fața unei instanțe independente și imparțiale, deci posibilitatea persoanei revocate de a contesta măsura revocării, în condițiile art. 21 din Constituție referitor la liberul acces la justiție. Pentru a-și putea exercita atribuția de control al legalității și temeiniciei măsurii revocării, instanța trebuie să cunoască rațiunile pentru care a fost dispusă revocarea, iar această motivare trebuie să fie intrinsecă actului de revocare. Obligația autorității emitente de a motiva actul constituie o garanție contra arbitrariului și se impune cu precădere în cazul unui atare act prin care, dispunându-se încetarea unui mandat în curs, se suprimă drepturi sau situații juridice individuale.“*

IV.5. Decizia CCR nr. 467/2016

Prin decizia nr. 467/2016, Curtea Constituțională a statuat că instituția revocării cuprinsă în art. 64 alin. (2) teza a patra din Constituție este aplicabilă numai în ipoteza în care cererea astfel formulată are la bază o motivație de ordin juridic, ea fiind, prin excelență, o sancțiune juridică în privința încălcării Constituției, a legilor sau regulamentelor parlamentare. Curtea a mai reținut că, pentru situația retragerii sprijinului politic din partea grupului parlamentar din care președintele face parte, are loc "încetarea de drept" a mandatului, fără a fi exprimat vreun vot decizional al plenului în acest sens.

VI. CONCLUZII.

Dispozițiile Hotărârii Senatului nr. 131 din 23 noiembrie 2021 privind revocarea din funcția de președinte al Senatului a doamnei senator Anca Dana Dragu, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1116 din 23 noiembrie 2021, sunt **neconstituționale pentru motive decurgând din corelarea dispozițiilor art. 64 din Constituție cu articolele consacrate drepturilor politice și suveranității naționale**. De asemenea, neconstituționalitatea acesteia derivă din **considerentele desprinse din interpretarea sistematică a textelor Constituției, referitoare la măsura revocării președintelui Senatului**.

Având în vedere **jurisprudența CCR**, conform căreia **noțiunea de configurație politică utilizată în art. 64 alin. (5) din Constituție nu poate fi înțeleasă decât prin raportare la data alegerilor, când, prin exercitarea drepturilor fundamentale prevăzute de art. 36 și 37 din Constituție, se exprimă voința cetățenilor, se concretizează exercitarea suveranității naționale**, iar prin această voință a cetățenilor **se conturează configurația politică a Camerelor, indiferent de alte acorduri ulterioare intervenite în exercitarea mandatelor parlamentarilor aleși**, considerăm că dispozițiile criticate sunt **neconstituționale**.

Astfel, revocarea președintelui Senatului înainte de expirarea mandatului nu poate fi realizată în conformitate cu Constituția republicată și cu jurisprudența Curții Constituționale, decât la inițiativa exclusivă a grupului parlamentar care a susținut candidatura și numai pentru abateri grave în exercitarea funcției. **Schimbarea ulterioară a configurației politice nu poate constitui un temei constituțional al revocării președintelui unei Camere parlamentare, deoarece o asemenea configurație politică nu rezultă din alegeri în condițiile art. 64 alin. (5), în conformitate cu art. 63 alin. (3) și cu art. 36 și 37 din Constituție, raportate la art. 2 și art. 8 din Legea fundamentală, ci constituie o majoritate parlamentară creată în afara criteriilor politice rezultate din vot.**

Pe de altă parte, revocarea trebuie să cuprindă criterii stricte, să nu se realizeze în mod arbitrar și aleatoriu, ci cu respectarea dreptului la apărare al persoanei în cauză și cu respectarea echilibrului între principiul majorității parlamentare și principiul configurației politice. Spiritul Constituției României înclină în sensul existenței unor garanții speciale împotriva demiterii nejustificate (art. 64 din Constituția României prevede că președintele Senatului se alege pe durata mandatului Camerei). În plus, ar trebui să existe o procedură de contestare a deciziei de revocare (CCR reține că: *„statutul președintelui Senatului, distinct de statutul celorlalți membri ai Biroului permanent, implică un plus de exigență în reglementarea revocării acestuia înainte de expirarea mandatului“*).

Nu în ultimul rând, mandatul și durata mandatului Președintelui Senatului sunt de natură constituțională și orice suprimare arbitrară a acestuia contravine art. 2 alin. (2) din Constituția României, care stipulează că niciun grup și nicio persoană nu pot exercita suveranitatea în nume propriu. Mai mult, jurisprudența Curții Constituționale oferă argumente în sensul că Parlamentul nu poate suprima durata unui mandat care este de rang constituțional (Decizia nr. 58/2021).

În considerarea tuturor argumentelor expuse, vă solicităm respectuos **admiterea prezentei sesizări de neconstituționalitate cu privire la Hotărârea Senatului nr. 131 din 23 noiembrie 2021 privind revocarea din funcția de președinte al Senatului a doamnei**

senator Anca Dana Dragu, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1116 din 23 noiembrie 2021.